

Засідання Платформи «Економіка та інвестиції» за участі Платформи «3 питань гендерної рівності»
«Сучасні тенденції місцевого економічного розвитку громад»
30 червня 2023 року

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ТА КЛАСТЕРИЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Роман Корінець,

директор Національної асоціації сільськогосподарських
дорадчих служб України, кандидат економічних наук

rkorinets@gmail.com

097 574 7327

<https://www.facebook.com/korinets.roman>

Підтримка сталого економічного розвитку сільських територій

- розробка та впровадження дієвих довгострокових комплексних програм соціально-економічного розвитку сільських територій, які сформулюють засади для забезпечення зайнятості сільського населення
- збільшення обсягів бюджетного фінансування підтримки розвитку малого і середнього бізнесу, у тому числі шляхом державного кредитування, субсидування, надання компенсаційних та страхових виплат
- запровадження прогресивної шкали оподаткування та надання податкових пільг сільськогосподарським підприємствам та підприємствам, що сприяють неаграрній зайнятості сільського населення
- сприяння подальшому удосконаленню інформаційної підтримки і надання послуг сільгоспвиробникам шляхом використання електронних ресурсів

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ

ТЕНДЕНЦІЇ ЄС: Цілі стратегічного плану САП, 2023-2027 р.р.

2 грудня 2021 року було офіційно ухвалено угоду про реформу Спільної аграрної політики (САП).
Нове законодавство набуло чинності 1 січня 2023 року

САП ЄС: ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ

Підтримка обміну знаннями, навчання, дорадництва та інновацій є ключовою для забезпечення розумного та сталого сільського господарства, лісового господарства та сільських територій».

Ключова мета: модернізувати сільське господарство та сільські території шляхом сприяння та обміну знаннями, інноваціями та цифровізацією, а також шляхом заохочення їх використання фермерами через покращений доступ до досліджень, інновацій, обміну знаннями та навчання.

AN INNOVATION-FRIENDLY CAP – САП, ДРУЖНЯ ДО ІННОВАЦІЙ

“A GREENER AND FAIRER CAP”

AN INNOVATION-FRIENDLY CAP

• Modernisation through knowledge exchange, innovation and digitalisation explicitly underpinning all CAP objectives. Modernisation in agriculture and rural areas will be an explicit horizontal objective of the CAP – one which lies at the heart of all the others.

• Comprehensive and strategic approach: Each Member State will have to set out in its CAP Plan its strategy for stimulating innovation and modernisation. This strategy should refer, among other things, to:

• the overall organisation of the Member State's Agricultural Knowledge and Innovation System (AKIS);

• the way in which CAP networks, advisory services and research will cooperate in the context of AKIS;

• a strategic approach towards the digitalisation of farming and rural areas.

• A strengthened role for farm advisory services: Member States will have to ensure that advice on a broad range of topics is available to farmers and other CAP beneficiaries covering the economic, environmental and social dimensions of land and farm management. The scope of the current farm advisory system will be widened, with a view to strengthening advice via AKIS activities which involve all public and private advisers. Member States are explicitly obliged to ensure that advice is impartial and that advisers are fit for the task, without conflicts of interest. Farmers and other CAP beneficiaries will draw on the help of advisers to design solutions for their specific context and address requirements arising from EU laws.

• EUR 9 billion for research and innovation in the area of Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment as part of the Horizon Europe programme 2021-2027.

• Adapting and applying research on the ground: The European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability (EIP-AGRI) will continue to help translate research results into innovations ‘on the ground’ – with support from CAP tools financing related investments, co-operation and knowledge exchange and innovation support services.

11

https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-02/factsheet-newcap-environment-fairness_en_0.pdf

Модернізація шляхом обміну знаннями, інновацій та оцифрування, що чітко лежить в основі всіх цілей САП:

Модернізація в сільському господарстві та сільській місцевості **буде чіткою горизонтальною ціллю САП, яка лежить в основі всіх інших.**

Комплексний і стратегічний підхід: кожна держава-член повинна викласти у своєму Плані САП свою стратегію стимулювання інновацій та модернізації.

Ця стратегія повинна стосуватися, серед іншого, наступного:

- загальна організація Системи сільськогосподарських знань та інновацій держави-члена (AKIS);
- спосіб, у який мережі САП, дорадчі служби та дослідження співпрацюватимуть у контексті AKIS;
- стратегічний підхід до цифровізації сільського господарства та сільських територій.

Посилення ролі дорадчих служб у сільському господарстві:

- Держави-члени повинні будуть забезпечити фермерам та іншим бенефіціарам САП консультації з широкого кола тем, що охоплюють економічні, екологічні та соціальні аспекти управління землею та фермами.
- Сфера дії поточної системи консультацій у сільському господарстві буде розширена з метою посилення консультацій через діяльність AKIS, яка залучає всіх державних і приватних консультантів.
- Держави-члени чітко зобов'язані гарантувати, що поради є неупередженими та що радники відповідають завданням без конфлікту інтересів.
- Фермери та інші бенефіціари САП опиратимуться на допомогу дорадників, щоб розробити рішення для їхнього конкретного контексту та відповідати вимогам, що впливають із законодавства ЄС.

9 мільярдів євро на дослідження та інновації у сфері продовольства, біоекономіки, природних ресурсів, сільського господарства та навколишнього середовища в рамках програми Horizon Europe 2021-2027.

Адаптація та застосування досліджень на місцях: Європейське інноваційне партнерство для продуктивності та стійкості сільського господарства (EIP-AGRI) продовжуватиме допомагати перетворювати результати досліджень в інновації «на місцях» - за підтримки інструментів САП, що фінансують відповідні інвестиції, співпрацю обмін знаннями та послуги підтримки інновацій.

СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА НА 2023-2027 РОКИ 28 КОРОТКИЙ ОГЛЯД СТРАТЕГІЧНИХ ПЛАНІВ CAP

COMMON AGRICULTURAL POLICY FOR 2023-2027 28 CAP STRATEGIC PLANS AT A GLANCE

5. IMPROVING KNOWLEDGE, INNOVATION AND DIGITALISATION

DID YOU KNOW?

- 80% of rural households have access to fast broadband internet (2023).
- Around 52% of farmers had a basic or full agricultural training (2023).
- In 2023, more than 2,100 Operational Groups of farmers and innovators are supported under the European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability (EIP-AGRI).

- The Plans boost support for **advice, demonstration, training** to help farmers with the transition to a more resource efficient, resilient and sustainable agricultural system.
- More than 6 million people are expected to benefit from **CAP funded advice, training and knowledge exchange** or will participate in innovation projects under the European Innovation Partnership with a specific focus for some on environmental and climate performance or social and rural aspects.
- The Plans support investments in **digital technologies** and services to optimise resource efficiency, including for precision farming. Focus is given to development of digital skills of farmers and digital tools for **knowledge exchange** amongst farmers, advisors, research and also to **increased data sharing**.
- For the first time, all farmers will have access to **advice on digital issues** and on the use of a Farm Sustainability Tool for Nutrients.

A CLOSER LOOK INTO CAP PLANS

- Member States plan to support 3,000 innovation projects, co-funded by Operational Groups under the European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability (EIP-AGRI) to develop innovative and resource efficient, resilient and rural responses to improve agriculture and sustainability. This is three times the amount compared with the 2014-2020 period.
- More than 200,000 independent advisors will be supported in their work to help transfer knowledge to and between agricultural holding farmers.

ПОКРАЩЕННЯ ЗНАНЬ, ІННОВАЦІЇ ТА ДІГІТАЛІЗАЦІЯ

- Плани збільшують підтримку консультацій, демонстрацій, навчання, щоб допомогти фермерам у переході до більш **ресурсоефективної, стійкої та стійкої сільськогосподарської системи**.
- Очікується, що понад **6 мільйонів людей** отримають користь від консультацій, навчання та обміну знаннями, що фінансуються CAP, або візьмуть участь в інноваційних проектах у рамках Європейського інноваційного партнерства з особливим акцентом для деяких на екологічних і кліматичних показниках або соціальних і сільських аспектах.
- Плани підтримують **інвестиції в цифрові технології та послуги для оптимізації ефективності використання ресурсів**, у тому числі для точного землеробства. **Основна увага приділяється розвитку цифрових навичок фермерів і цифровим інструментам** для обміну знаннями між фермерами, консультантами, дослідженням, а також збільшенню обміну даними.
- Вперше всі фермери матимуть доступ до порад щодо цифрових питань і щодо використання інструменту сталого розвитку ферм для поживних речовин.

БЛИЖЧИЙ ПОГЛЯД НА ПЛАНИ CAP:

- Держави-члени планують **підтримати 6600 інноваційних проектів**, які виконуються оперативними групами в рамках Європейського інноваційного партнерства для продуктивності та стійкості сільського господарства (EIP-AGRI) для розробки інноваційних рішень, які дозволять фермерам, лісівникам і сільським підприємствам підвищити ефективність і сталість. Це **втричі більше, ніж у 2014-2020 роках**.
- **Понад 200 000 незалежних дорадників** отримають підтримку в їхній роботі, щоб допомогти передавати знання фермерам і розвивати інновації серед них.

МЕРЕЖА САП ЄС

<https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/node.html>

https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en

Європейська Комісія створила Мережу САП ЄС відповідно до Регламенту Європейського Парламенту та Ради для підтримки стратегічних планів САП (CSP) .

Мережа є форумом, за допомогою якого національні мережі САП організації, адміністрації, дослідники, підприємці та практики можуть обмінюватися знаннями та інформацією (наприклад, шляхом навчання «рівний-рівному» та передового досвіду) про сільське господарство та сільську політику.

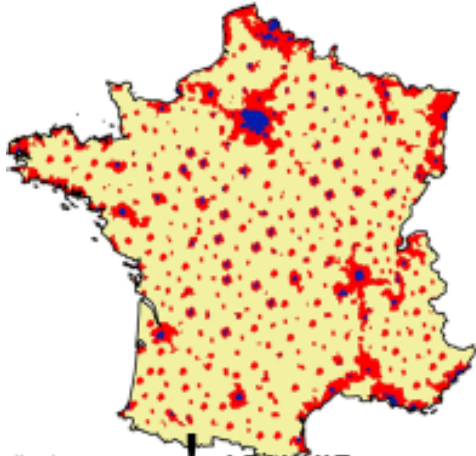
Мережа підтримує розробку та впровадження стратегічних планів САП , інновації та обмін знаннями, включаючи EIP-AGRI , а також оцінку та моніторинг САП .

**Інтелектуалізація сільського господарства –
чи це потрібно в Україні?**

Якою може бути роль громад?

ПОТРЕБА ДОТРИМАННЯ ЗАКОНІВ ПРОСТОРОВОЇ
ЕКОНОМІКИ ТА ІНШИХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ
(приклад ФРАНЦІЇ і парадокс УКРАЇНИ)

! ФРАНЦІЯ :

36 тисяч сільських поселень
(з окремими самоврядуванням)
є стабільною десятиліттями

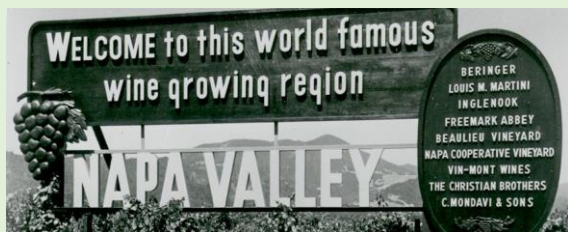
? УКРАЇНА:

Укрупнення аграрного сектору: ризики
зникнення сільських поселень

Кластеризація

Нара Valley: довгий шлях до успіху

- 1839 - Джордж Калверт Йонт посадив виноград у долині Напа
- 1861 – заснування Чарльзом Кругм першого комерційного виноробного заводу в Долині Напа
- 1889 - працювало понад 140 виноробних заводів
- Початок 20-го століття - філоксера знищує 80% виноградників
- 1920 – «сухий» закон: лише кілька виноробень продовжували працювати
- 1933 – скасування «сухого» закону: відновлення виноробень
- Початок 1940-х - перші виноградарі зрозуміли, що вони досягнуть успіху, працюючи разом, ніж поодиночі. У 1944 році семеро виноробів підписали угоду про асоціацію, яка створила торгову асоціацію виноробів долини Напа, яка зараз налічує 539 виноробних підприємств.
- 1948 р - Vintners Napa Valley вітали відвідувачів долини Napa Valley, спонсоруючи рекламні заходи, демонструючи вина.
- 1949 - винарі приймали 700 випускників Гарвардського університету
- в 1952 році 2000 гостей з General Electric
- 1976 - сліпа порівняльна дегустація порівнювала Каберне Совіньйон і Шардоне з Каліфорнії з найкращими винами Бордо та Бургундії під час сліпої дегустації. Після завершення дегустації судді віддали найвищі нагороди Шато Монтелена Шардоне та Каберне Совіньйон Stag's Leap Wine Cellars. Долина Напа ніколи не буде колишньою, а кількість виноробень зросте з кількох десятків до кількох сотень сьогодні.

<https://napavintners.com>

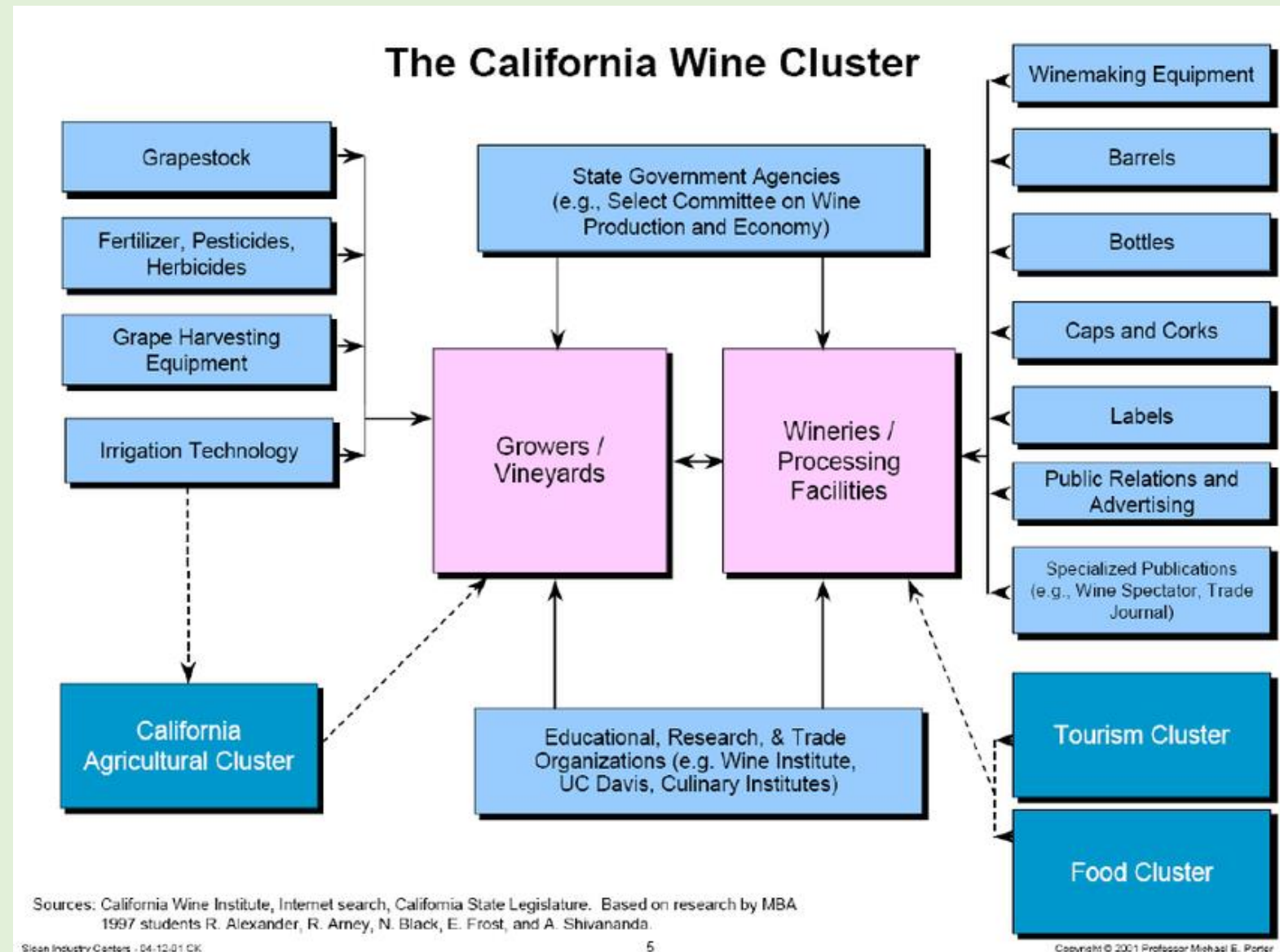
1968 - створено перший в Америці сільськогосподарський заповідник, який проголосив світові, що **сільське господарство є найвищим і найкращим способом використання землі в долині Напа.**

Виноробна галузь у долині Напа вважається найбільш регульованою у світі, починаючи від зупинки водотоків, посадок на схилах пагорбів і постанов про визначення виноробних заводів до ініціатив із повільним зростанням.

Винна долина: сьогодні тут є все

Тут виробляють більше 800 брендів вина, приносячи в бюджет країни 50 млрд доларів щорічно і забезпечує 300.000 робочих місць.

https://www.researchgate.net/figure/The-California-wine-cluster_fig2_241283432

Інші світові агрокластери

BioValley — це провідний науково-біологічний кластер у Європі, заснований у 1996 році. Він об'єднує наукові кола та компанії трьох країн у долині Верхнього Рейну, а саме Франції, Німеччини та Швейцарії.

Основною метою є розширення дослідницької співпраці між компаніями та академічними колами, які працюють у сферах наук про життя, включаючи фармакологію, біотехнологію, нанотехнологію, медичну технологію, хімію та сільськогосподарську біотехнологію.

Сьогодні кластер BioValley об'єднує три асоціації (Alsace BioValley, BioValley Deutschland і BioValley Basel) і платформу BioValley у Німеччині. Наша спільна місія:

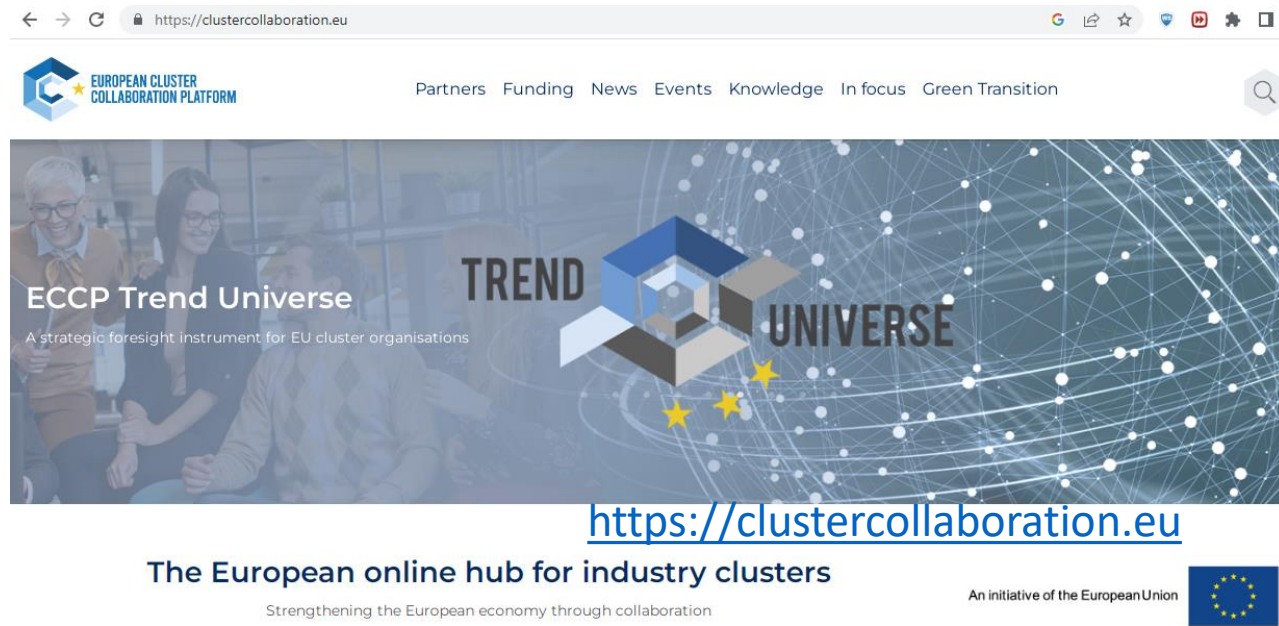
Мережа компетенцій і ноу-хау, яка включає компанії, науково-дослідні інститути, університети, а також агентства економічного розвитку та громадські організації в галузі наук про життя.

Кластер BioValley супроводжує компанії та лабораторії в секторі наук про життя, які прагнуть впроваджувати інновації, розвиватися або розташовуватися в трінаціональному регіоні BioValley

На відносно невеликій території розташовано 40% світової фармацевтичної промисловості, включаючи майже 400 біотехнологічних компаній і понад 150 академічних або державних установ. П'ятнадцять тисяч вчених населяють територію разом із 70 000 студентів, що робить BioValley одним із трьох найгустіших європейських біорегіонів, приєднавшись до біокластеру Кембридж у східній Англії та кластера Medicon Valley у Копенгагені, Данія, та Скене, Швеція.

Кластери у ЄС

← → ↻ <https://clustercollaboration.eu> G ↗ ☆ 🛡️ 📺 ⚙️ 🏠

EUROPEAN CLUSTER COLLABORATION PLATFORM Partners Funding News Events Knowledge In focus Green Transition 🔍

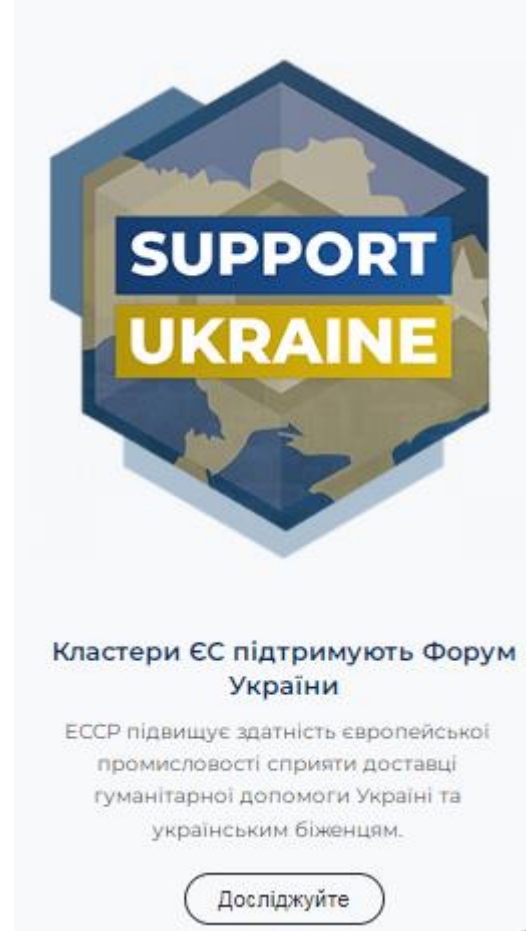
ECCP Trend Universe
A strategic foresight instrument for EU cluster organisations

TREND UNIVERSE

<https://clustercollaboration.eu>

The European online hub for industry clusters
Strengthening the European economy through collaboration

An initiative of the European Union

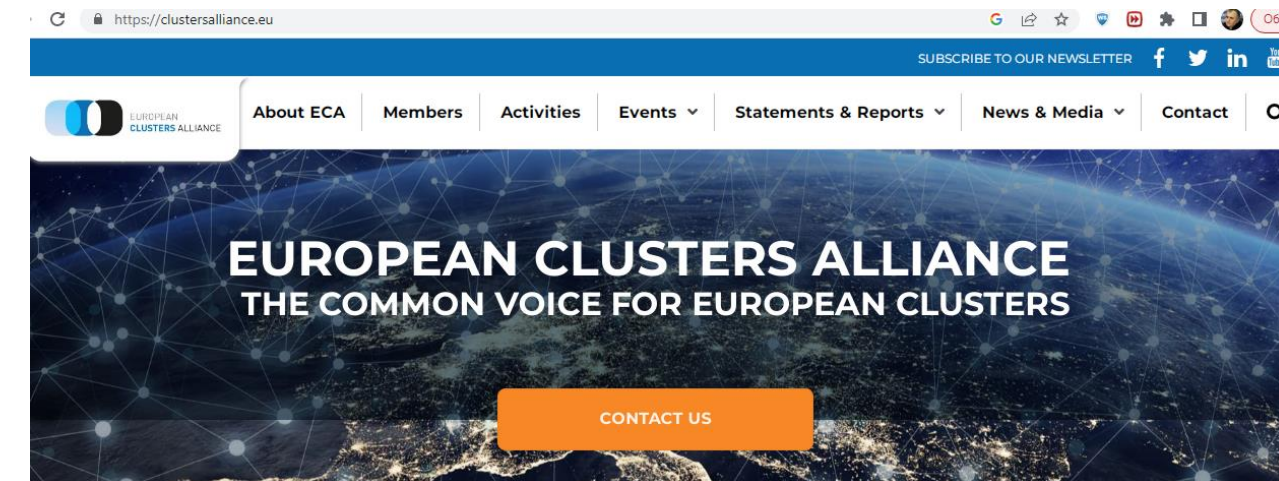

SUPPORT UKRAINE

Кластери ЄС підтримують Форум України

ЕССР підвищує здатність європейської промисловості сприяти доставці гуманітарної допомоги Україні та українським біженцям.

Досліджуйте

← → ↻ <https://clustersalliance.eu> G ↗ ☆ 🛡️ 📺 ⚙️ 🏠 Обн

SUBSCRIBE TO OUR NEWSLETTER

EUROPEAN CLUSTERS ALLIANCE About ECA Members Activities Events Statements & Reports News & Media Contact 🔍

EUROPEAN CLUSTERS ALLIANCE
THE COMMON VOICE FOR EUROPEAN CLUSTERS

CONTACT US

КЛАСТЕРНА МЕРЕЖА
об'єднує 800 кластерів і десятки тисяч європейських МСП

Кластери у США

Картографування нації регіональних кластерів

Гарвардська школа бізнесу

досліджуйте

Кластер, регіон, місто, поштовий індекс або к

ПРО ▾ КЛАСТЕР ▾ РЕГІОН ▾ СПІЛЬНОТА ▾ ЛАСКАВО ПРОСИМО 🎥 зареєструватися або Увійти

Чому кластери важливі для економіки США?

профіль

Кластери є будівельними блоками сучасної економіки, і вони формують економіку місця

продуктивність політики

Вони сприяють розвитку регіональної економіки, починаючи від зростання робочих місць і закінчуючи підвищенням заробітної плати та інноваціями

Кластери є потужним інструментом політичних дій та основою економічного розвитку

компаній

Вони надають привабливі можливості для інвестування бізнесу, експорту, вибору місця та оцінки зміни пропозиції

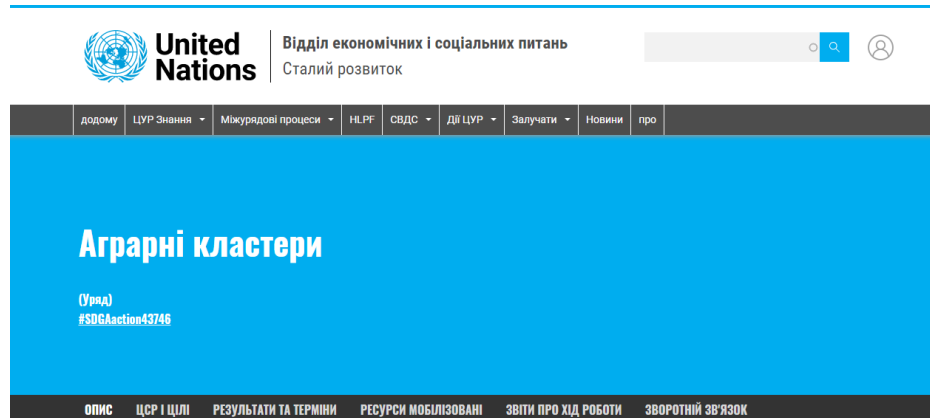
Про проект

Сайт *US Cluster Mapping* надає понад 50 мільйонів записів відкритих даних про галузеві кластери та регіональне бізнес-середовище в США для сприяння економічному зростанню та національній конкурентоспроможності. Його очолює Інститут стратегії та конкурентоспроможності Гарвардської школи бізнесу у партнерстві з Міністерством торгівлі США та Адміністрацією економічного розвитку США.

[ЧИТАТИ ДАЛІ](#)

<https://www.clustermapping.us>

ООН та кластери

The screenshot shows the United Nations website header with the logo and text "Відділ економічних і соціальних питань" and "Сталий розвиток". Below the header is a navigation menu with items like "додому", "ЦУР Знання", "Міжурядові процеси", "HLPF", "СВДС", "Дії ЦУР", "Залучати", "Новини", and "про". The main content area has a blue background with the title "Аграрні кластери" and the hashtag "#SDGAaction43746". At the bottom, there is a navigation bar with links: "ОПИС", "ЦСР І ЦІЛІ", "РЕЗУЛЬТАТИ ТА ТЕРМІНИ", "РЕСУРСИ МОБІЛІЗОВАНІ", "ЗВІТИ ПРО ХІД РОБОТИ", and "ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК".

<https://sdgs.un.org/partnerships/agricultural-clusters>

<https://www.fao.org/3/i2275e/i2275e00.htm>

The image shows the cover of a report titled "Agro-based clusters in developing countries: staying competitive in a globalized economy". The cover has a green background with a white text box containing the title. The number "25" is in the top right corner. The text "AGRICULTURAL MANAGEMENT, MARKETING AND FINANCE OCCASIONAL PAPER" is at the top. The FAO logo is in the bottom right corner.

<https://www.fao.org/sustainable-food-value-chains/library/details/en/c/267092/>

Агрокластери у Таджикистані

https://www.fao.org/faolex/results/details/ru/c/LEX-FAOC201001/

Продовольственная и сельскохозяйственная организация
Объединенных Наций

ENHANCED BY Google

العربية 中文 English Français Українська Español

База даних ФАОЛЕКС

	Довідка	Країнні огляди	Тематичні збірники	Пов'язані бази даних	Архів Основні моменти	Глосарій	COVID-19	Відкриті дані
--	---------	----------------	--------------------	----------------------	-----------------------	----------	----------	---------------

Таджикистан (Національний рівень)

Концепція створення і розробка агро-індустріальних clusters в Республіці Таджикистану в період до 2040 року.

Концепція створення і розробка агро-індустріальних clusters в Республіці Таджикистану до періоду до 2040 року є секторальним політичним документом, який розробляє проект створення агро-індустріальних clusters, institutional, organizational, metodological, administrative basis for their creation and розробка. Концепція є основою для розвитку і реалізації проектів для створення і розробка агро-індустріальних clusters, які вважаються засобами для diversify production and manufacturing of competitive agro-industrial products. Ряд цій концепції є формою загальної підтримки методології створення і розвитку агро-індустріальних clusters і створення сприятливих умов для конституції і подальшого розвитку агро-індустріальних clusters. Концепція позначки для наступних objectives: (a) формування методологічних і легітимних основ для створення і розвитку агро-індустріальних clusters; (b) Definition of the priority directions of agro-industrial clusters; (c) створення умов для розвитку й реалізації cluster projects, organizational and methodological assistance in their development and implementation; (d) допомога в організаційній та практичній роботі на розробці та розбудові агро-індустріальних clusters; (e) стимулювання кооперативної діяльності між статтями, проектування підприємств, досліджень і інших організацій в різних сферах з вбудованими програмами, що характеризуються як повна форма сільськогосподарської діяльності (виробництво сировинних матеріалів, процесування і передача finished products , storage and trade), інновації процесів, quality control programs and other; (f) збільшуючи нову діяльність дійових організацій до прогресу виробництва та процесу agrarian products; (g) promoting better interaction between science, education and production, formation of system of vocational training, meeting the requirements of agricultural producers; (h) організації та сприяння державному забезпеченню системи для створення і розвитку агро-індустріальної організації і функціонування державної підтримки системи для створення і розвитку агро-індустріальних clusters; (i) встановлення координації між центральними осередками та громадськістю та центром executive bodies and city and local governments;

<https://www.fao.org/faolex/results/details/ru/c/LEX-FAOC201001/>

Що таке кластер

«Кластер являє собою географічно **близьку групу взаємопов'язаних компаній** і пов'язаних з ними **інститутів**, в тій чи іншій **області, пов'язані загальними рисами і взаємодоповнюваністю**.

Географічне охоплення кластеру може різнитися від одного міста або штату до країни або навіть мережі сусідніх країн.

Кластери приймають **різні форми в залежності від їх глибини і витонченості**, але більшість включають в себе

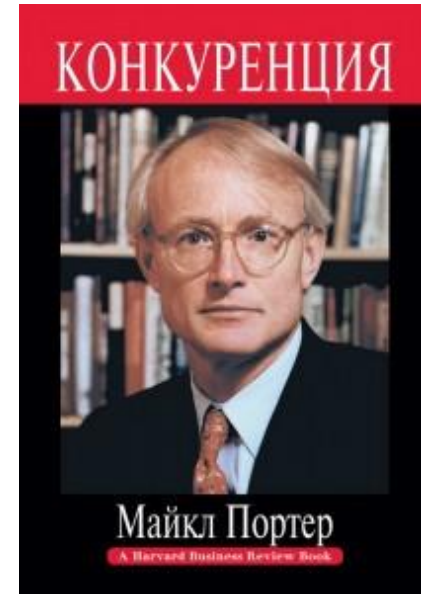
- кінцевий продукт або сервісні компанії;
- постачальників спеціалізованих матеріалів, компонентів, обладнання, і послуг;
- фінансові установи;
- і фірми в суміжних галузях.

Кластери також часто включають в себе

- компанії в переробній промисловості (тобто, канали або клієнтів);
- виробників додаткових продуктів; провайдерів спеціалізованої інфраструктури;
- державні та інші установи, що надають спеціалізовані навчання, освіту, інформацію, дослідження і технічну підтримку (наприклад, університети, мозкові центри, професійно-технічні навчальні провайдери);
- і агентства по встановленню стандартів.

Державні органи, які значно впливають на кластер, можна вважати його частиною.

Нарешті, багато кластерів включають **торгові асоціації та інші колегіальні органи приватного сектора**, які підтримують членів кластерів.»

Michael Porter
“On Competition”

Що таке кластер

Кластер - це концентровані за **географічною** ознакою групи **взаємопов'язаних** компаній, спеціалізованих постачальників, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій (наприклад, університетів, агентств з стандартизації, торговельних об'єднань) у визначених областях (регіонах), що **конкурують, але разом з тим ведуть спільну роботу**

Кластери: ключові учасники

Джерело: Марина Хмара

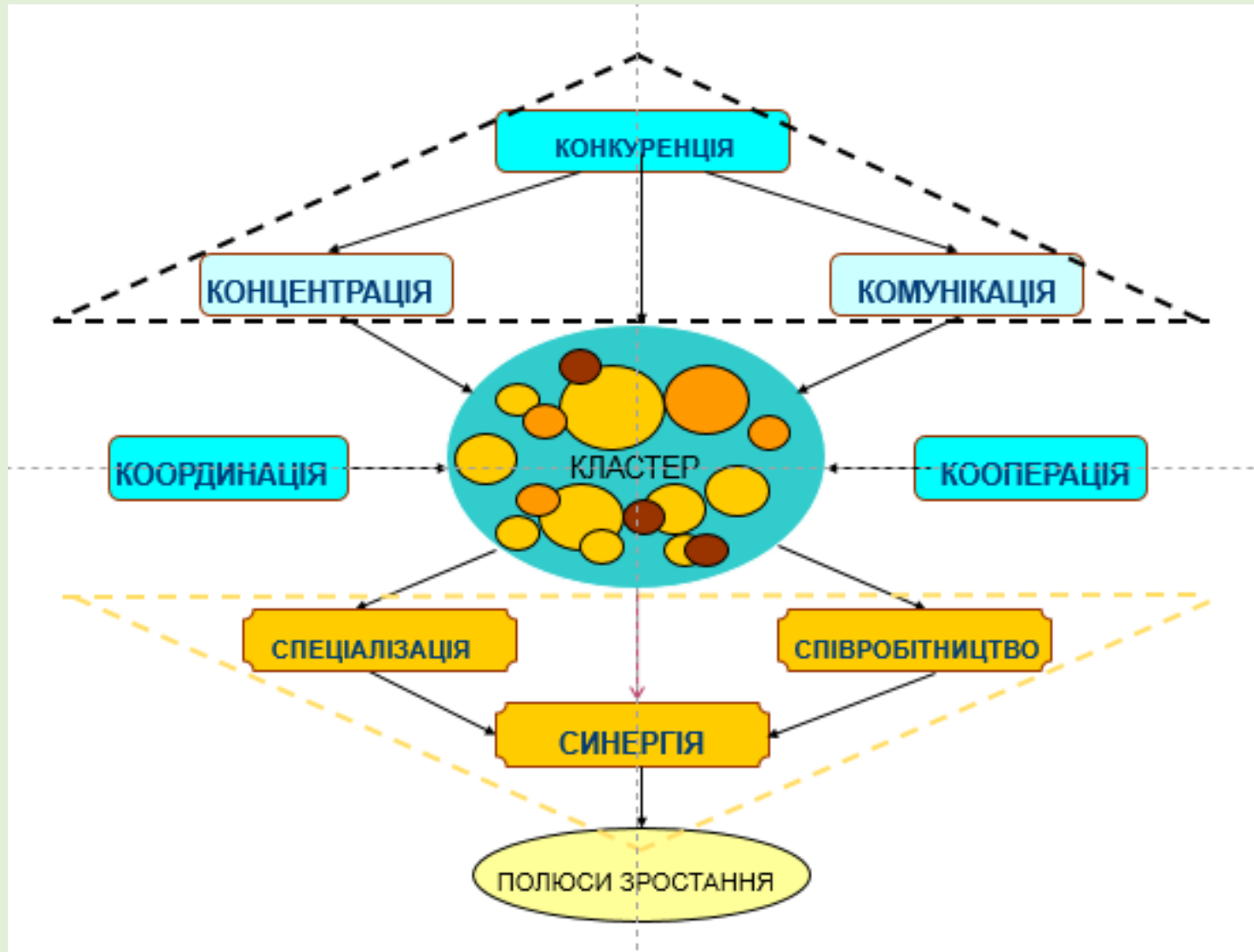
Життєвий цикл кластера

- Агломерація (пре-кластер)
- Реалізація загальних можливостей
- Поява формальних та неформальних інститутів
- Етап трансформації

Джерело: Марина Хмара

Кластери: складові успішності

Джерело: Марина Хмара

Труднощі кластерів: культура

Кластер :

- взаємна довіра;
- відкритість;
- Мотивація та бажання кожного учасника спільно вирішувати проблеми розвитку;
- активність.

НЕ кластер :

- одна особа чи декілька осіб беруть на себе весь обсяг роботи і приймають всі рішення;
- формальна участь більшості учасників.

**LET'S
DISCUSS**

Чи готові потенційні учасники сільських кластерних ініціатив до співпраці?

Що можуть зробити навчальні заклади для формування «кластерної культури»

Труднощі кластерів: фінанси

Кластер :

- Готовність учасників робити фінансові та інші внески

НЕ кластер :

- Учасники не розуміють, чому вони мають робити якісь внески та очікують зовнішнього інвестування

**LET'S
DISCUSS**

Які можуть бути варіанти вирішення цієї проблеми?

Що можуть зробити навчальні заклади для формування «кластерної фінансової культури»

Труднощі кластерів: час

~~ШВИДКІ
РЕЗУЛЬТАТИ~~

Суттєві результати від створення кластерів забезпечуються в середньому через 5-10 років

ДОВГА ДОРГА
ДО УСПІХУ

Часову тривалість формування кластеру варто відкрито обговорювати як на етапі створення кластеру, так і в процесі роботи.

Чи готові до цього потенційні сільські кластерні актори?

Що можуть зробити навчальні заклади?

Труднощі кластерів: організаційні

ВІДСУТНІСТЬ КЛАСТЕРНИХ МЕНЕДЖЕРІВ, ВІД ДІЙ ЯКИХ ЧАСТО ЗАЛЕЖИТЬ УСПІХ КЛАСТЕРУ

НЕЗРІЛІСТЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

ВІДСУТНІСТЬ СИСТЕМНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ ОСВІТОЮ, НАУКОЮ ТА БІЗНЕСОМ, ЩО Є ФУНДАМЕНТОМ УСПІШНИХ КЛАСТЕРІВ.

**LET'S
DISCUSS**

Які можуть бути варіанти вирішення цієї проблеми?

Що можуть зробити навчальні заклади для підготовки кластерних менеджерів

Кооператив чи кластер: що складніше

Кооператив — це інтеграційне об'єднання з горизонтальними зв'язками: об'єднуються виробники однотипної продукції, щоб мінімізувати витрати на виробництво, виготовляти більші партії і, відповідно, отримати вищу ціну.

Наприклад, малі та середні фермерські господарства, які вирощують моркву, можуть створити кооператив, щоб спільно за вигіднішою ціною купувати насіння, добрива, спільно використовувати техніку тощо, а потім формувати великі партії товару.

Кластер — це об'єднання, де до *горизонтальної інтеграції* виробників додані інші структури, організації, установи, експерти.

Йдеться про тих, хто у різний спосіб причетний до діяльності аграріїв і може бути їм корисним вздовж усього ланцюга виробництва і продажу продукції — це вертикальні зв'язки.

Сюди належать:

- постачальники ресурсів і сировинних матеріалів, комплектуючих і обладнання;
- ті, хто займається переробкою, фасуванням і маркуванням продукції; транспортні та логістичні компанії;
- оптові і роздрібні збутові мережі...
- ті, що допомагають сектору розвиватися — органи влади, навчальні і наукові заклади, банківські і страхові установи, агенції розвитку, спеціалізовані ЗМІ, консалтингові компанії чи індивідуальні консультанти, громадські організації тощо.

Кластер — це значно ширше об'єднання, і кооператив може бути його членом.

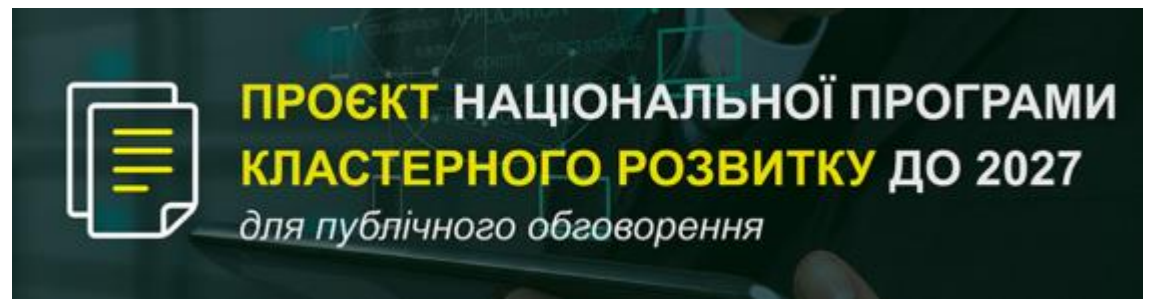
Кластери

Кластер – це галузеве, територіальне та добровільне об'єднання організацій, які тісно співпрацюють між собою, а також з іншими суб'єктами в ланцюжку створення цінності з метою підвищення конкурентоздатності власної продукції, її експорту й сприяння економічному розвитку регіону.

Кластерна організація – організація, яка підтримує посилення в співпраці, інноваціях та мережеву взаємодію в рамках кластерів і діє, як провайдер інноваційних послуг, які стимулюють інноваційну активність, особливо для МСП.

Кластерні проекти – нові спільні науково-технічні та виробничі проекти, що здійснюються учасниками кластеру, що можуть проводитися на регіональному, національному та міжнародному рівнях

Кластерна ініціатива – ефективні інструменти кластерної політики, які дозволяють сконцентрувати ресурси та фінансування в цільових сферах з високим потенціалом зростання та розвитку, можуть поширюватися за межі цільового призначення, забезпечуючи ефект мультиплікатора та синергетичний вплив на зовнішнє середовище.

<https://www.industry4ukraine.net/publications/proyekt-nacziionalnoyi-programy-klasterного-rozvytku-do-2027/>

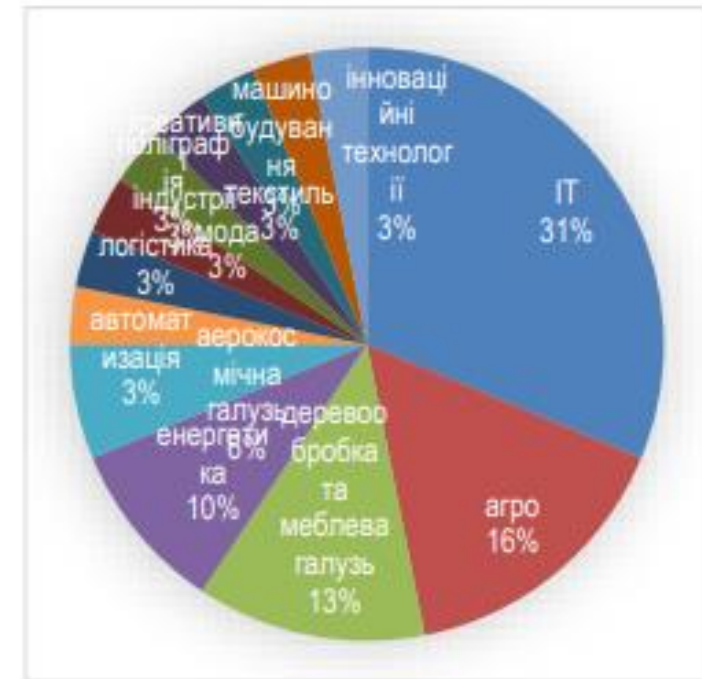

Рис. 11. Розподіл кластерів України за видами економічної діяльності

Кластери в Україні

https://www.clusters.org.ua

 UKRAINIAN CLUSTER ALLIANCE

База знань Про Альянс Події

Український кластерний альянс — колаборація

Об'єднання організацій України заради розвитку кластерного руху та зростання економіки

Аграрні кластери у запитаннях та відповідях / [за ред. Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко, М.Й. Маліка та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. – 29 с.

[Видання ННЦ ІАЕ](#) »»

20 грн.

У формі запитань і відповідей викладено результати досліджень відділу проблем галузевого і територіального управління ННЦ «Інститут аграрної економіки» щодо формування великотоварного конкурентоспроможного агропромислового виробництва на основі розвитку кластерних систем. Розглянуто базові питання створення та функціонування аграрних кластерів: їх сутність та роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку агропромислового виробництва та сільських територій, особливості організації кластерних об'єднань, взаємовідносини їх учасників та форми взаємодії з органами державної влади.

Для фахівців та всіх, хто цікавиться питаннями підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва через розвиток кластерних форм регіонального співробітництва.

<https://www.clusters.org.ua>

Кластери в Україні

Кластерний рух недостатньо синхронізований й не завжди відповідає пріоритетам економічного розвитку регіонів та економіки країни в цілому. Зокрема, є **значний дисбаланс між кількістю ІТ та агро кластерів, й такими, що діють в промислових секторах**. Діючих кластерів в промисловості, зокрема, в середньо-та високотехнологічних секторах – не більше 10 в Україні.

Більшість організацій, які називають себе кластерами не підпадають під європейські визначення кластеру

Чимало кластерних ініціатив виникають, але далі швидко «заморожуються».

Відсутність узгоджених та діючих політик національного рівня, а також відповідальних національних органів.

**ПРОЄКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ
КЛАСТЕРНОГО РОЗВИТКУ ДО 2027**
для публічного обговорення

<https://www.industry4ukraine.net/publications/proyekt-nacziionalnoyi-programy-klasterного-rozvytku-do-2027/>

Слабкий вклад та роль кластерів в розвитку економіки країни – галузеві асоціації за рівнем розвитку значно переважають кластери, особливо, в промисловості.

Слабкі комунікації між експертами кластерного розвитку, відсутність єдиних стандартів якості та стратегії розвитку є викликом №1

Алгоритм створення кластеру

5 основних етапів:

- аналіз ланцюга від вхідних ресурсів до каналів збуту готової продукції, відтак, побудова вздовж цього ланцюга вертикальних інтеграційних зв'язків;
- дослідження кількості суб'єктів на кожному етапі продуктового ланцюга і побудова між ними горизонтальних зв'язків;
- вивчення інституцій, які мають вплив на ринок і налагодження співпраці з ними;
- створення платформи (певного роду форуму) для взаємодії зацікавлених сторін;
- реєстрація і подальша робота.

Важливо, щоб у кластер, окрім фермерських господарств, входили й інші сільськогосподарські підприємства, переробні компанії, органи регіональної влади, дорадчі служби, університети та дослідні інститути аграрного напрямку, кредитні спілки і банки, постачальники необхідних ресурсів, агенції з розвитку аграрного ринку в регіоні, оптові і роздрібні ринки, торгові мережі.

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1161>

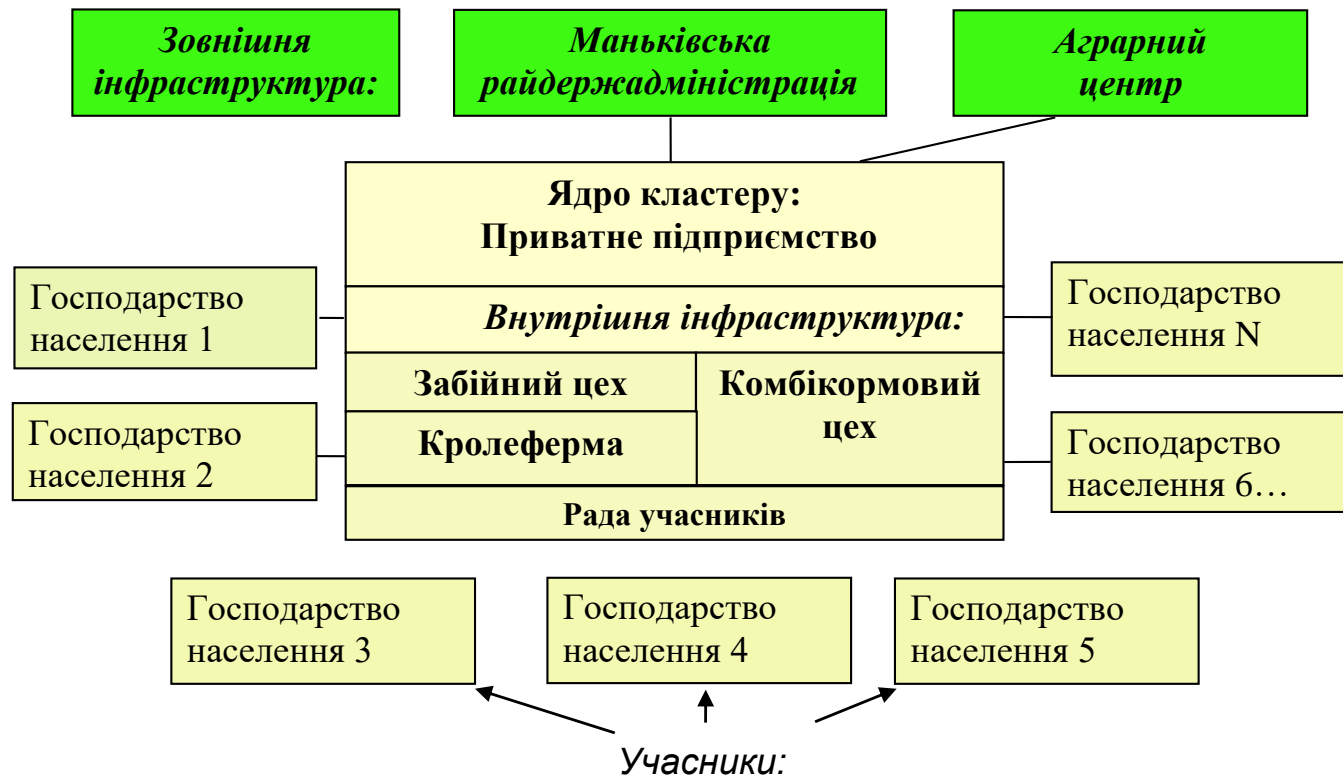
<http://agro-business.com.ua/agro/ekspertna-dumka/item/8193-klaster-na-orhanizatsiia-ahrariiv-zvolikaty-ne-mozhna-obiednuvatysia.html>

Переваги кластерів для фермерів

Зростання продуктивності та ефективності роботи:

- **Ефективніше використання грошей.** Аграрії спільно закуповують потрібні їм ресурси, економлячи при цьому значні кошти, адже мають змогу користуватися найнижчою ціною від постачальника, який, до речі, теж є частиною кластера і може запропонувати його учасникам найвигідніші умови. Своєю чергою, будучи впевненим у постійності та стабільності співпраці.
- **Якість, а отже, і конкурентоспроможність продукції** аграрія суттєво зростає: при спільній роботі фермери можуть собі дозволити значно якісніші матеріали, починаючи від насіння і до техніки.
- **Збільшується збут.** Фермер отримує змогу реалізовувати свою продукцію як частину великих партій, за аналогією кооперативу, а також отримує маркетингову та PR-підтримку, колективну промоцію продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.
- **Підвищення власної компетенції і кваліфікації своїх працівників.** Якщо чимало українських аграріїв не мають фінансової змоги регулярно відвідувати фахові тренінги, навчання тощо, то спільно, залучивши до кластера навчальні організації, бізнес-школи чи окремих тренерів, можна отримувати сучасні знання, оплачуючи лише маленьку частину з того, що довелося б платити самостійно.
- **Стажування чи переймання досвіду** — значно вигідніше організувати поїздку для групи людей, аніж індивідуально, і до того ж результат у такому разі продуктивніший. Це ж стосується послуг експертів, дослідження ринків, наукових розробок...
- **Координована співпраця з органами влади** — це суттєво економить особистий час і пришвидшує роботу.

Моделі агрокластерів: Україна

Організаційна структура сільського мінікластера з виробництва кролятини за участю господарств населення

Кластер сформовано приватним підприємством і жителями села у Маньківському районі, Черкаської області на основі механізму спільної діяльності без створення юридичної особи.

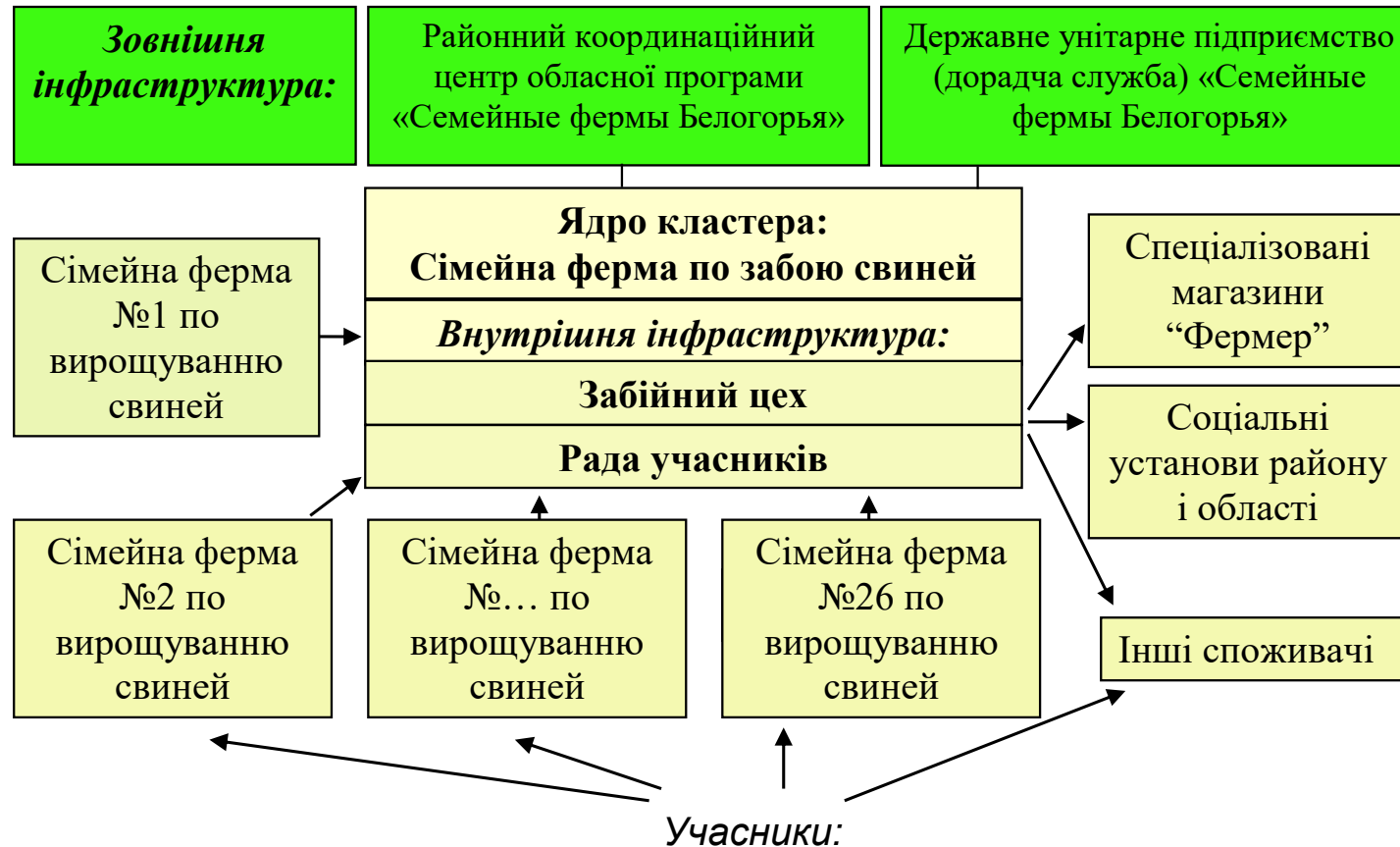
За умовами договору, підприємство надало у користування бажаючим господарствам населення клітки для утримання кролів за німецькою технологією і організувало їм постачання комбікормів, які виробляло у власному комбікормовому цеху.

Господарства ж населення взяли на себе зобов'язання вирощувати кролів і здавати їх на забійний цех підприємства.

Облік спільної діяльності з вирощування кролів здійснювався підприємством, а взаєморозрахунки здійснювалися на взаємовигідній основі.

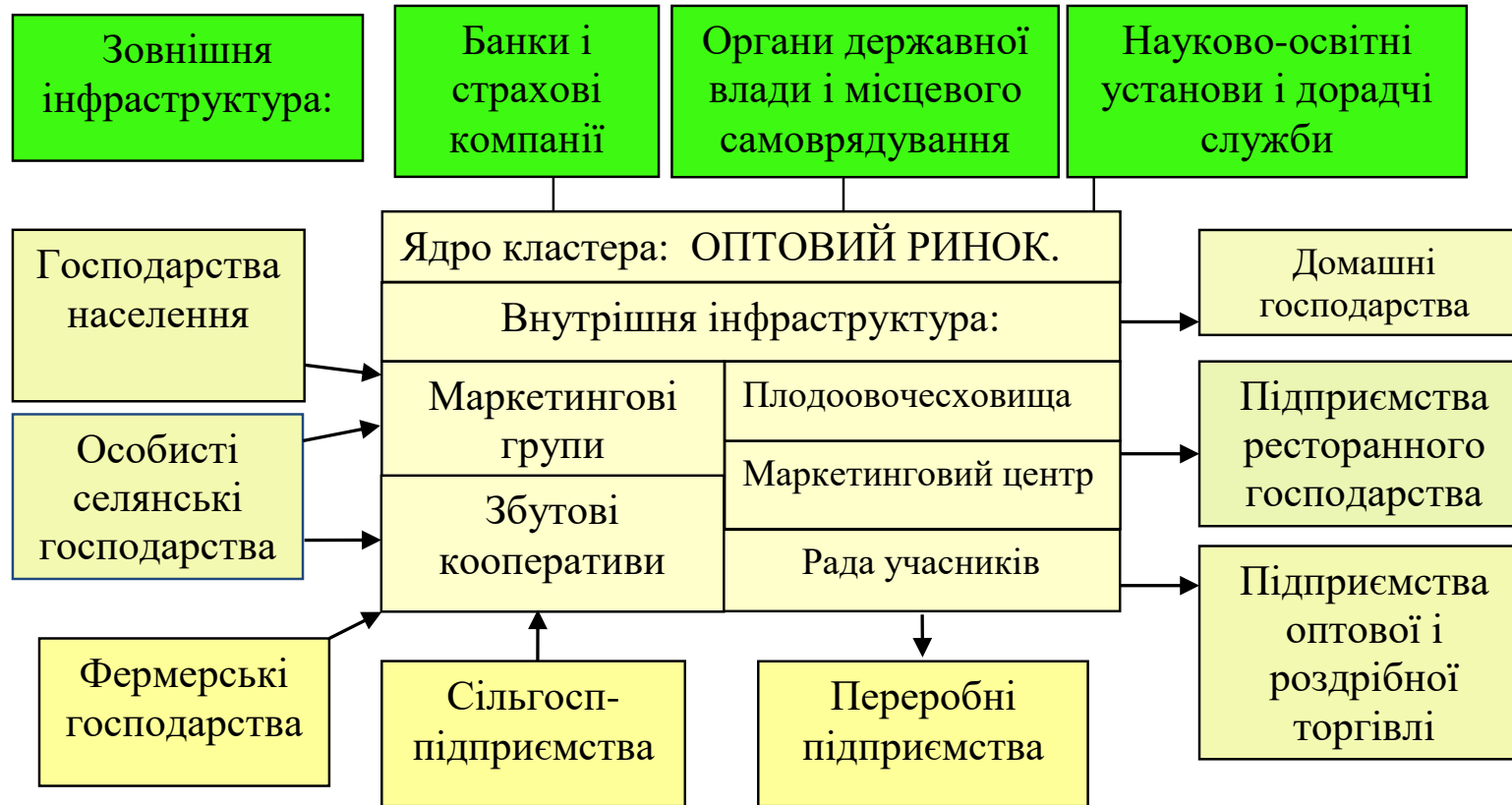
В результаті підприємство збільшило масштаби свого бізнесу, а господарства населення отримали постійне джерело збільшення своїх доходів.

Моделі агрокластерів: Україна

Організаційна структура районного мінікластеру з виробництва свинини за участю сімейних ферм (Білгородська область)

Моделі агрокластерів: Україна

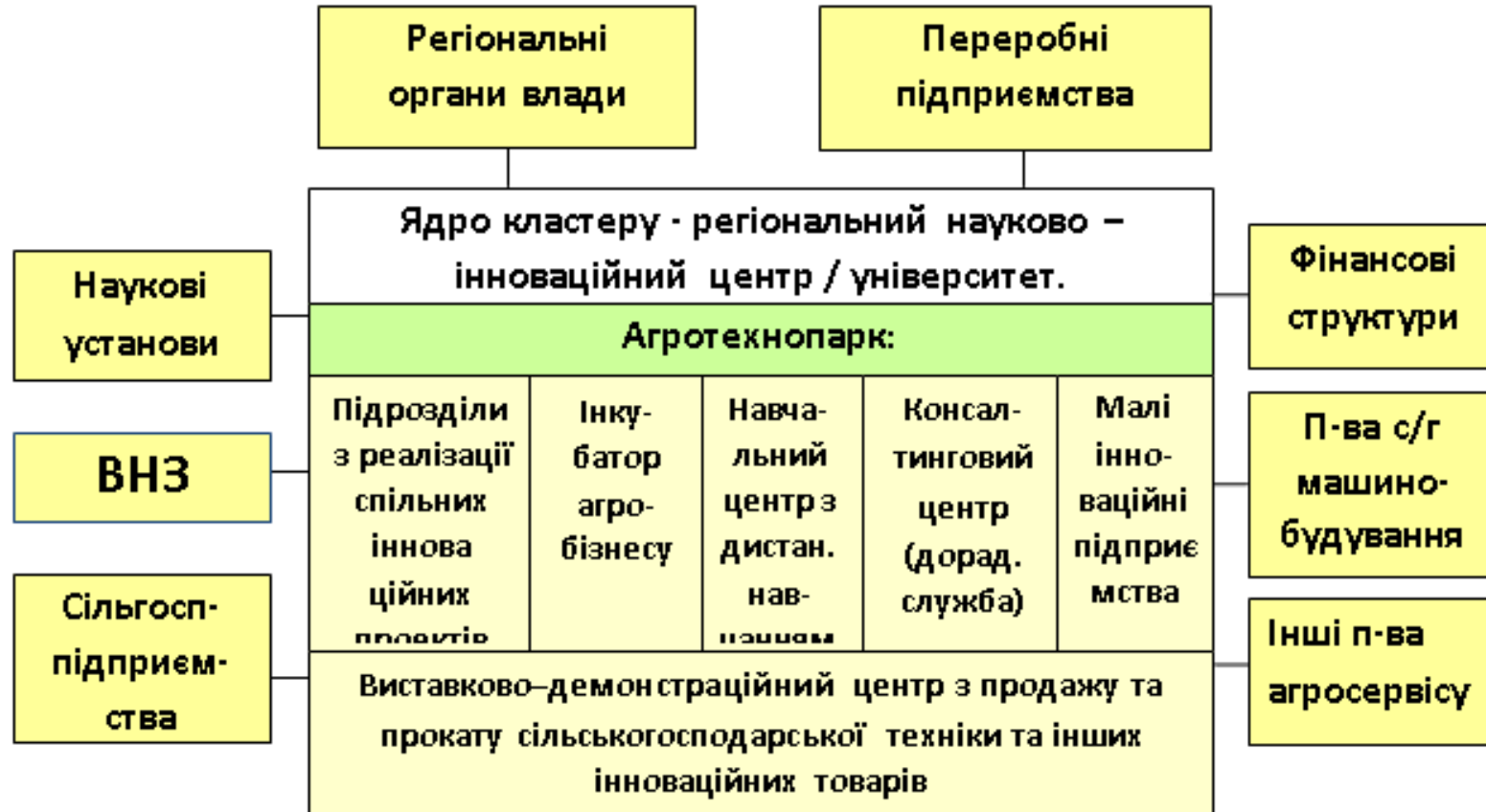
Орієнтовна організаційна структура плодоовочевого кластерного об'єднання

Моделі агрокластерів: Україна

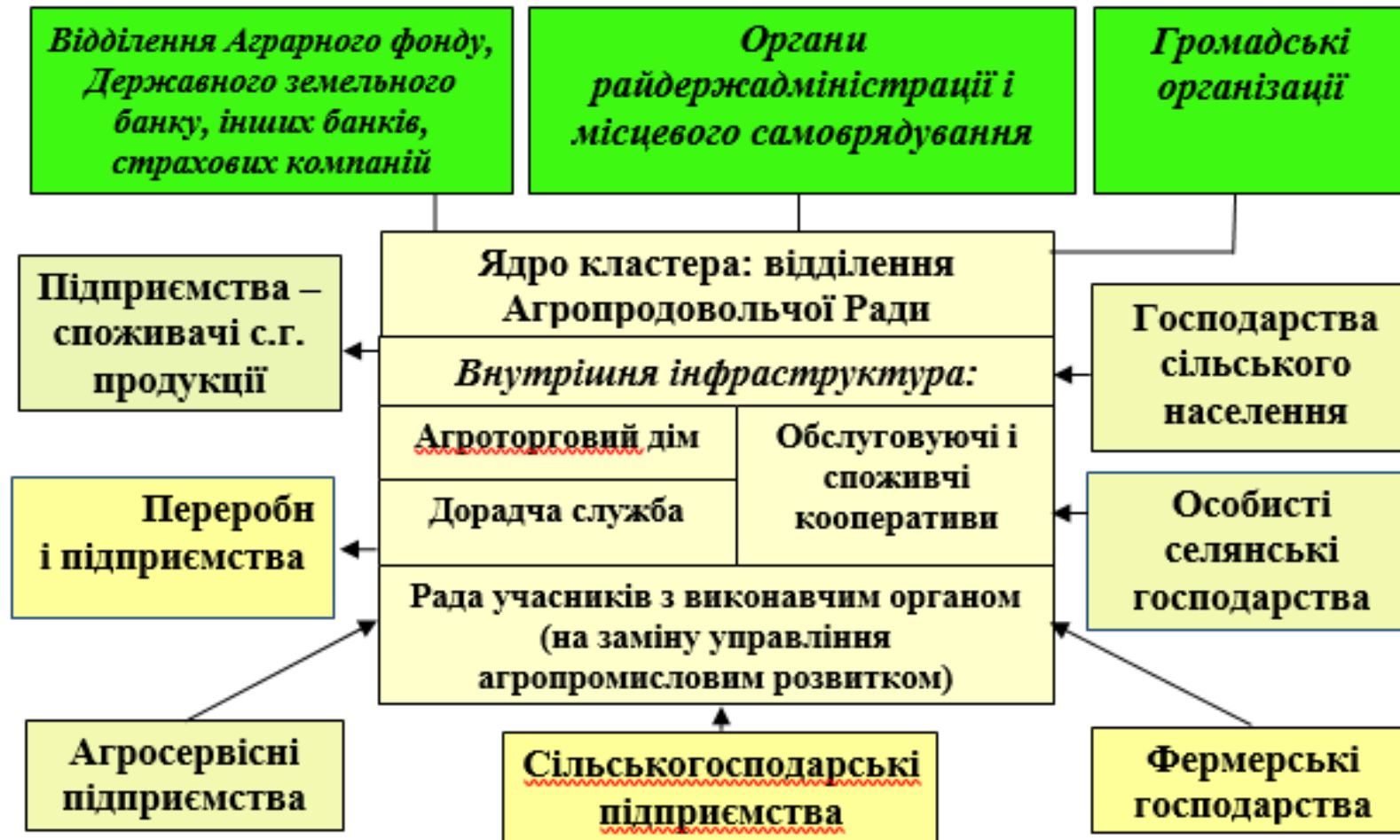
Організаційна структура зернопродуктового мегакластеру

Моделі агрокластерів: Україна

Типова організаційна структура інноваційного кластеру

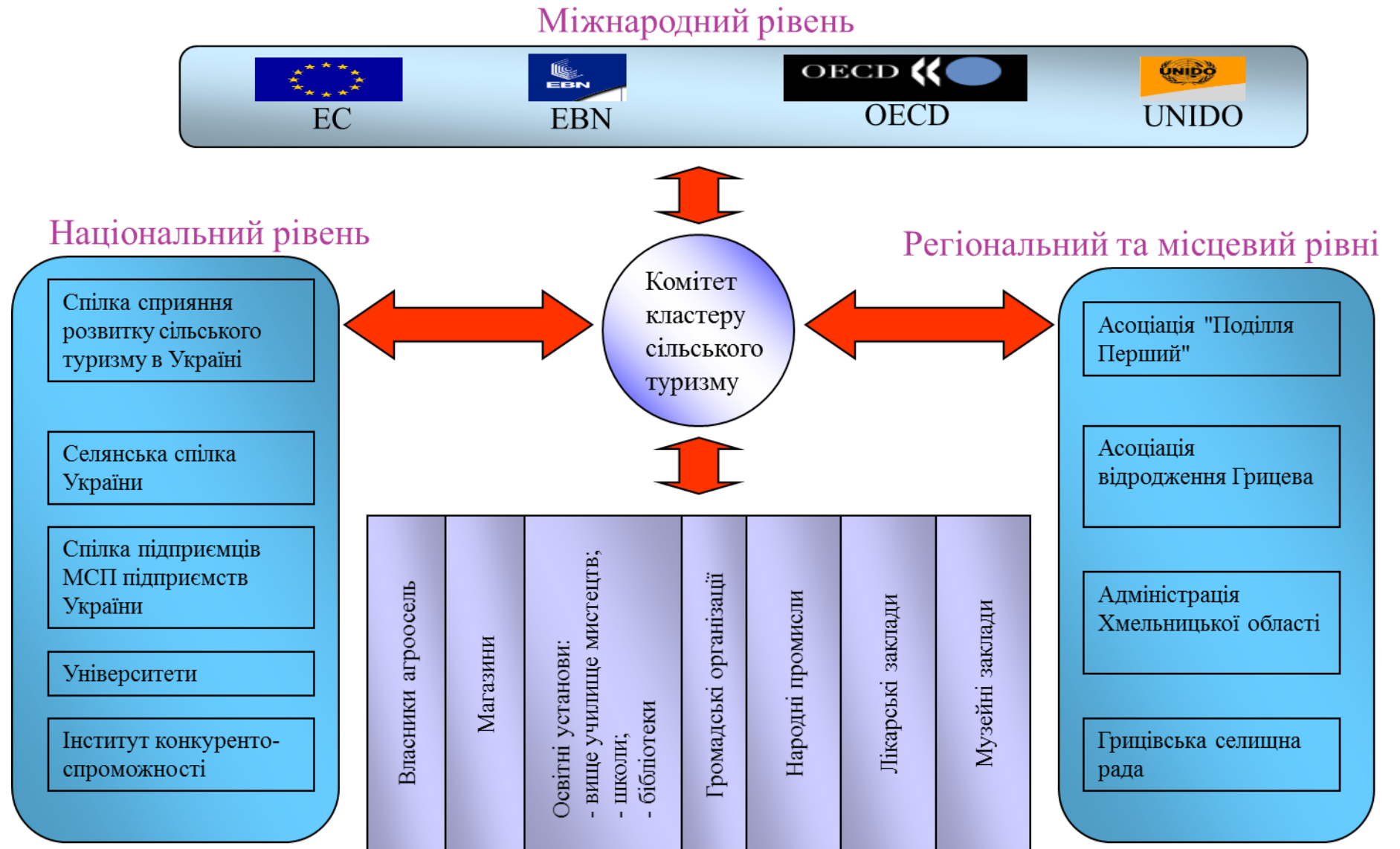
Моделі агрокластерів: Україна

Перспективна організаційна структура територіально – виробничого (районного) агропромислового об'єднання

Моделі агрокластерів: Україна

Кластер "Оберіг" - громадська організація, яка заснована 17 червня 2002 р. в СМТ Гриців Шепетівського району

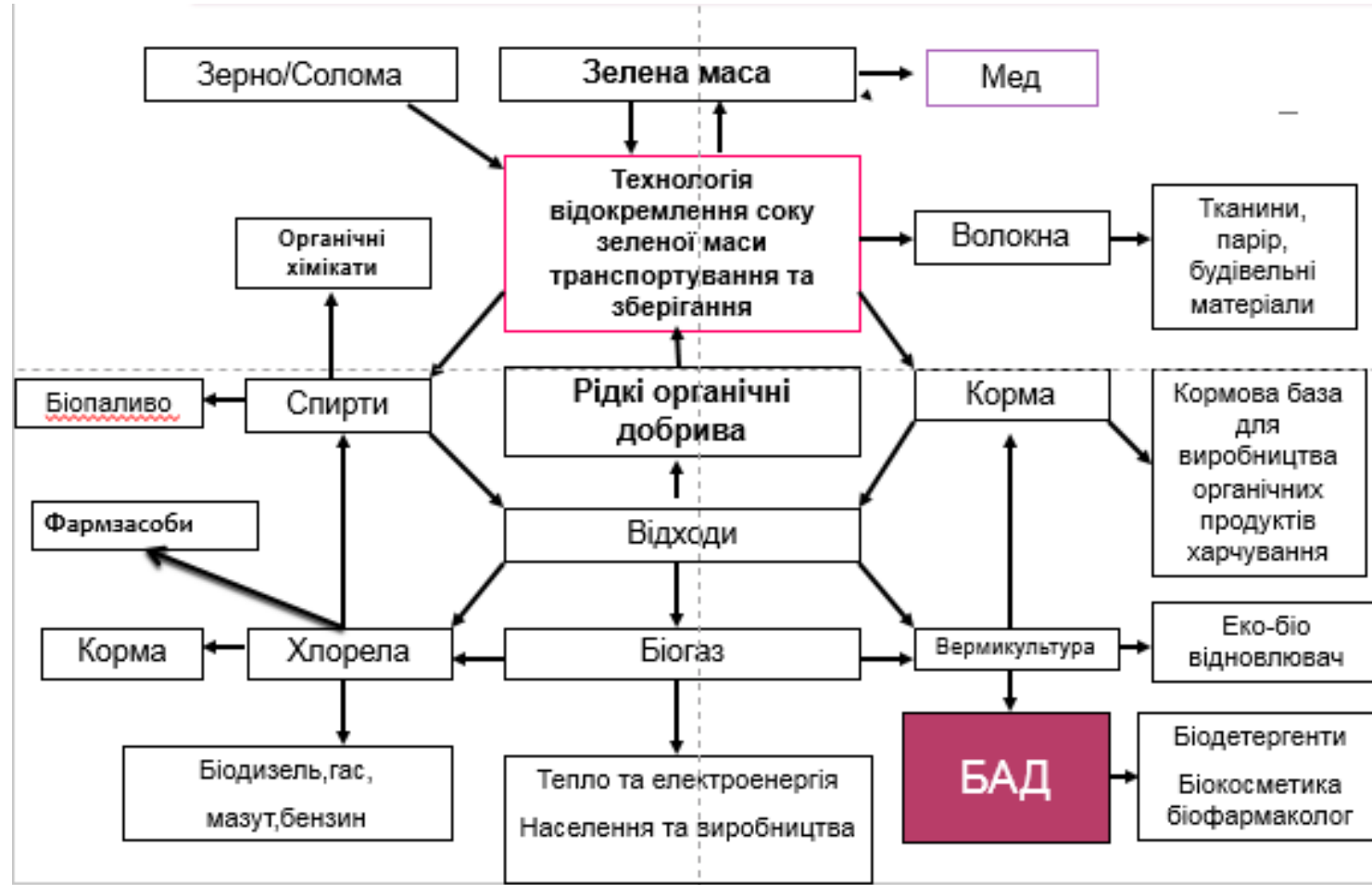

Джерело: Марина Хмара

Агрокластери: Україна

АГРОБІОКЛАСТЕР

Ноу-хау дозволяють об'єднати виробництва у єдину систему Агро-індустріального підприємства

Джерело: Марина Хмара

Моделі агрокластерів: Україна

19:21, 31 Січня 2023

НА ВОЛИНІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ АГРОКЛАСТЕР «ЗАХІДНЕ ПОЛІССЯ»

Під час регіонального економічного форуму «Кластерний розвиток Волині», який днями відбувся у Ковелі, презентували інноваційний агрокластер «Західне Полісся». Ініціатори проекту Агенція регіонального розвитку та Шацька селищна рада запропонували нову економічну модель для області, яка може стати пілотним проектом з подальшим масштабуванням на всю країну.

Агрокластер «Західне Полісся» – це нова модель регіонального розвитку Волині за рахунок об'єднання ключових виробників сільгосппродукції з метою збільшення доданої вартості та підвищення експортного потенціалу. Це можливість розвитку переробної промисловості, частка якої на сьогодні не перевищує 25 % загального обсягу реалізованої промислової продукції регіону. Проект планують розвивати в межах 14-ти територіальних громад – Шацької, Головенської, Вишнівської, Любомльської, Рівненської, Дубечненської, Заболоттівської, Ратнівської, Самарівської, Смідинської, Старовижівської, Луківської, Турійської та Дубівської.

<https://volynonline.com/na-volyni-prezentuvaly-agroklaster-zahidne-polissya/>

Моделі агрокластерів: Україна

кластер
Натуральне
Молоко

<https://www.facebook.com/groups/1463746607050168/>

Група сторінки Сімейні молочні ферми

Сімейні молочні ферми

З 2017 року на Рівненщині розпочато великий проект з розвитку молочного тваринництва на селі. Проект реалізується Кластером “Натуральне молоко”, за підтримки ТОВ “УкрМілкІнвест”, та має всі перспективи стати одним з рушіїв розвитку сільської місцевості Західної України

Проект спрямований на розвиток молочного тваринництва шляхом допомоги у створенні сімейних молочних ферм та молочних кооперативів на їх основі.

<https://smf.org.ua/>

- Формат невеликих ферм на 10-50 корів дозволяє нам формувати принципово новий молочний бізнес та швидко масштабувати його.
- Наш проект розвиває малий бізнес, суміжні напрямки, які обслуговують молочні господарства та дає можливість селянам здавати молоко за вигідною ціною.
- Програмою розвитку сімейних молочних ферм опікується Фонд розвитку ООН і уряди України та Швеції.
- Розрахунки фінансової моделі розроблені спільно з відомою компанією Baker Tilly

Моделі агрокластерів: Україна

ГорбоГори кличуть!

Головна

Про нас

Що побачити

Новини

Сторінки з історії

Карта

Інтернет-магазин

Контакти

€0.00 0 товарів

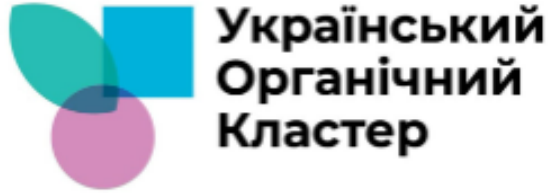
Агротуристичний кластер «ГорбоГори» створений в 2017 році з ініціативи місцевих фермерів, в тому числі учасників АТО, органів місцевої і обласної влади, наукових і навчальних установ на території 3 сільських рад Пустомитівського району (зараз, після виборів, Семенівської сільської ради та Солонківської ОТГ).

Наближеність території кластеру до обласного центру, наявність природно-кліматичних, аграрного і людських ресурсів дозволяє розвивати виробництво органічної сільськогосподарської продукції, надавати рекреаційні, агротуристичні послуги, відновлювати автентичні види ремісництва.

Для розвитку кластеру необхідні певні інфраструктурні об'єкти та інституційна підтримка. З цією метою Львівською обласною державною адміністрацією, як ініціатором, розроблено проект регіонального розвитку «Розвиток сільського підприємництва та інфраструктури агротуристичного кластера «ГорбоГори». Цей проект став одним із переможців серед проектів регіонального розвитку та отримав відповідне фінансування за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. Мета проекту - забезпечення сталого розвитку території названих громад через розбудову інфраструктури, маркетинг альтернативних видів сільського підприємництва та бізнесу в межах агротуристичного кластера.

https://www.horbohory.com.ua/?page_id=1439

Моделі агрокластерів: Україна

ГС «Український Органічний Кластер» (Ukrainian Organic Cluster) – Всеукраїнське об'єднання, платформа для локального та глобального розвитку органічного бізнесу й середовища в якому він існує.

Докладніше: ГС «Український Органічний Кластер» – неприбуткова організація, сформована за кластерним принципом екосистема в органічному секторі, яка покликана об'єднати та представляти всіх учасників органічного ринку України (виробників органічної продукції та переробників; постачальників послуг, техніки та посадкового матеріалу; логістичні, юридичні, страхові та ін. компанії; HORECA, ритейл, експертів ринку, агрономів та консультантів агробіотехнологій; представників аграрних науково-дослідних та освітніх закладів) у тісній співпраці з органами влади та громадськими організаціями й регіональними кластерними ініціативами, стимулюючи їх цілісний розвиток, внутрішню взаємодію та міжнародне співробітництво.

<https://organic-platform.org/gs-organichnyj-klaster/>

~~<http://www.organiccluster.com.ua>~~

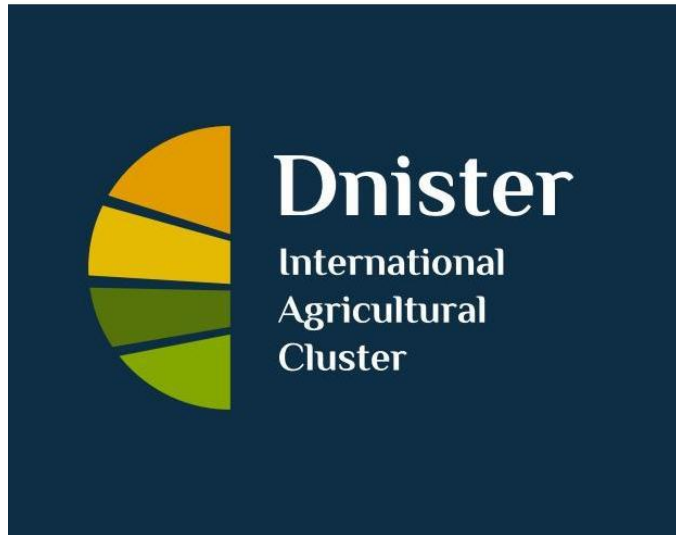
Моделі агрокластерів: Україна

Кластер, тобто об'єднання підприємницьких структур, «Бойківський колорит» охоплює 29 представників туристичного бізнесу Долинського району.

Учасники кластеру спеціалізуються в сільському зеленому туризмі і надають послуги проживання, харчування та організують активний відпочинок і рекреацію відвідувачів.

Моделі агрокластерів: Україна

<https://www.facebook.com/dnisteragro/>

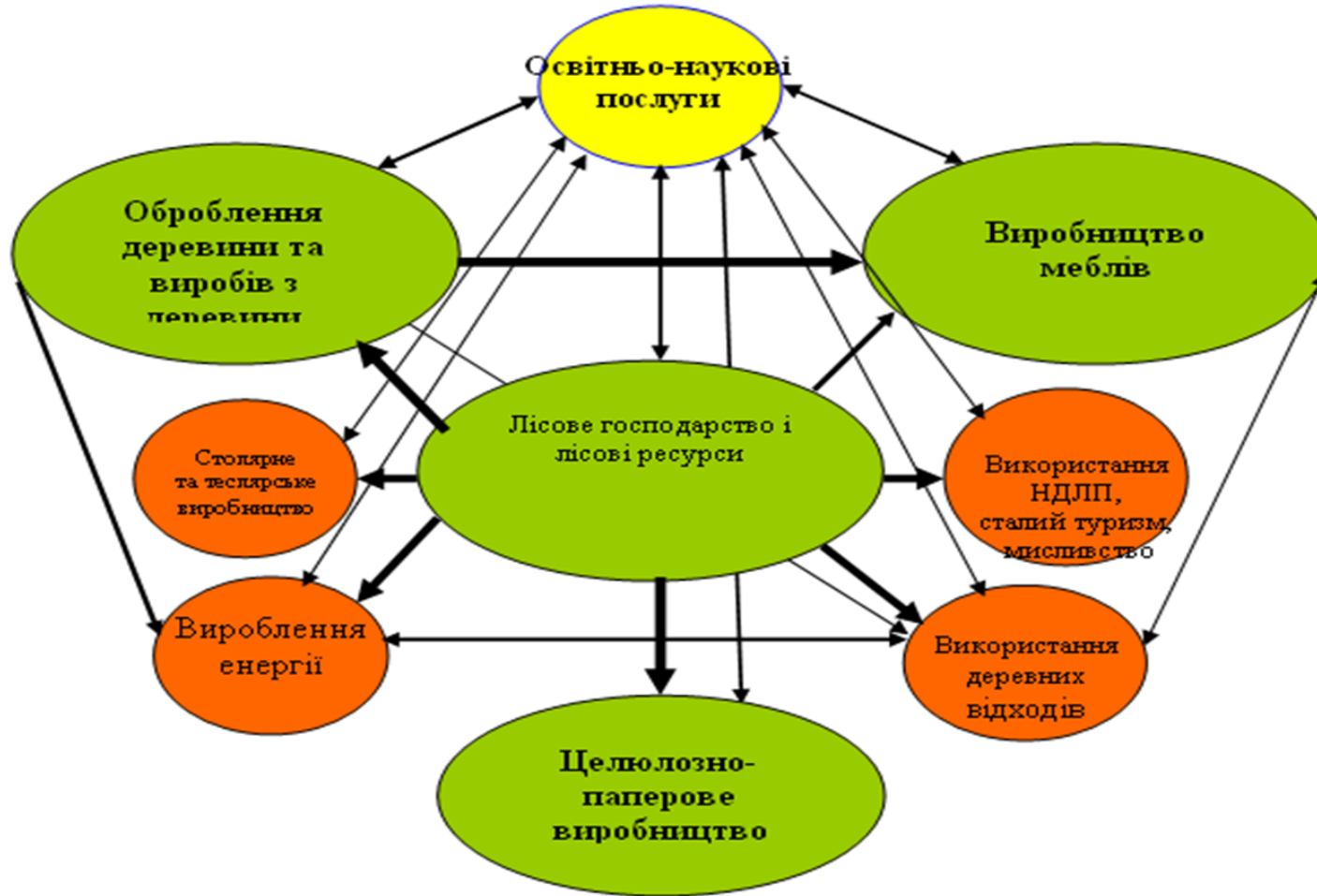
[International Agricultural Cluster "Dnister"](#) проводить анкетування в галузі аграрного сектору в рамках міжнародного проекту "U-CUP-AGRO: Українська кластерна платформа оновлення".

Даний проєкт реалізується в рамках програми міжнародної співпраці "EU4Business: відновлення, конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП", яка спільно фінансується Європейським Союзом і Урядом Німеччини і реалізується німецькою федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Мета програми - створити кращі умови для розвитку українських малих і середніх підприємств (МСП), підтримати інновації та стимулювати експорт, що є шляхом до сталого й рівномірного економічного зростання.

Моделі агрокластерів: Україна

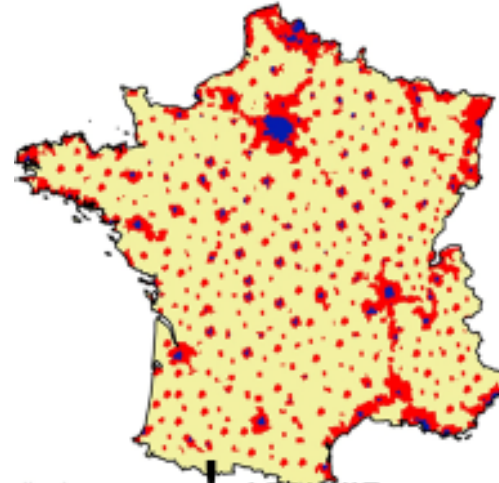
Схема лісового кластеру Карпатського регіону України

Висновок

ПОТРЕБА ДОТРИМАННЯ ЗАКОНІВ ПРОСТОРОВОЇ
ЕКОНОМІКИ ТА ІНШИХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ

(приклад ФРАНЦІЇ і парадокс УКРАЇНИ)

! ФРАНЦІЯ :

36 тисяч сільських поселень
(з окремими самоврядуванням)
є стабільною десятиліттями

? УКРАЇНА:

Укрупнення аграрного сектору: ризики
зникнення сільських поселень

Кластеризація – чи це потрібно в Україні?

Якою може бути роль громад?

Засідання Платформи «Економіка та інвестиції» за участі Платформи «3 питань гендерної рівності»
«Сучасні тенденції місцевого економічного розвитку громад»
30 червня 2023 року

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ТА КЛАСТЕРИЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Роман Корінець,

директор Національної асоціації сільськогосподарських
дорадчих служб України, кандидат економічних наук

rkorinets@gmail.com

097 574 7327

<https://www.facebook.com/korinets.roman>